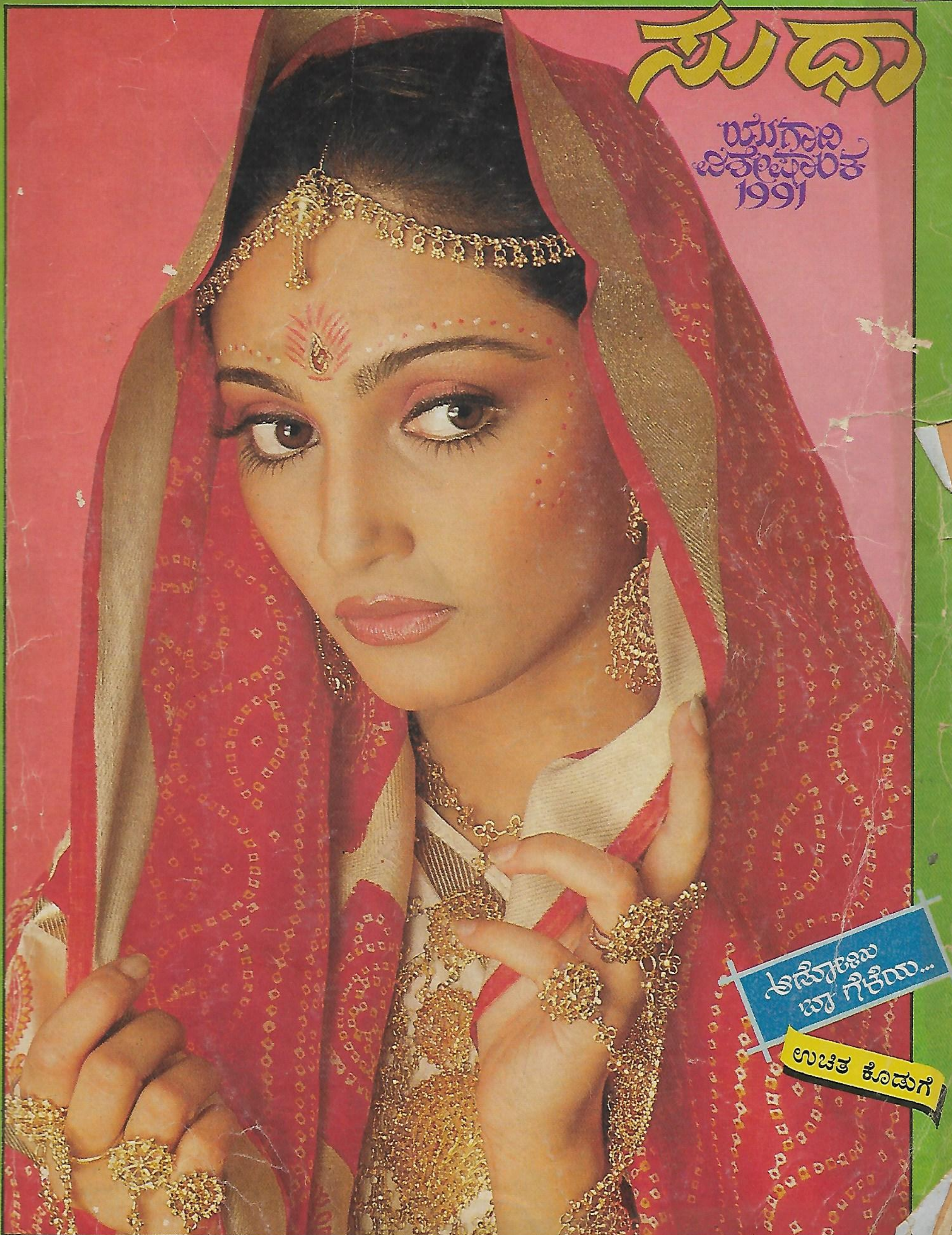

ಬೆಲೆ : ರೂ. 13-50

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡುಗೆ

● ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ

ಬತ್ತಮೇಶ್ವರ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ. ಧ್ಯಾಂಪುರದ ಚೆನ್ನಕವಿಗಳು ಮುಂತಾದವರೂ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯರಥವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಟ. ಗಮಕಿ. ಕವಿ ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡರದು ಬಹುಮುಖಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. 'ನಮ್ಮ ಹಂಪೆ'. 'ರಸ ವರ್ಷ'. 'ಜೋಳದರಾಶಿ ಕಾವ್ಯ' ಅವರ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ದೊಡ್ಡನಗೌಡರ ಕಾವ್ಯ ದೇವಭಕ್ತಿ, ನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಜೀವನವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವ. ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಗವಾಯಿ. ಬಸವನಾಳ ಮಾಸ್ತರರು ಮುಂತಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಬರೆದ ಅವರ ಹಾಡುಗಳು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದುವು. ಷಟ್ಪದಿ. ತ್ರಿಪದಿ. ಚತುಷ್ಪದಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಾಡುಗಳಿವೆ.

ದುಡಿವಾಸೆಯ ಬಡ ಜನತೆಗೆ ದುಡಿತವು ಸಿಗಬೇಕು
ದುಡಿದುದರೊಳು ದುಡಿವವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲದು ಬೇಕು ಕೃಷಿ
ಯಂತ್ರವು. ವಾಣಿಜ್ಯವು ಬಾಳಿಗೆ ಬಾಗಲೆಬೇಕು ಜನತೆಗೆ
ಬೇಕಾದುದೆ ಹುಟ್ಟುತಲಿರಬೇಕು.
ಹೆಚ್ಚಿನ ಧನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಸ್ತಿ ಹೀಗಾದರೆ ಸುಖ
ಶಾಂತಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಾಸ್ತಿ !

ಎಂದು 1953ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ 'ಜಲಪಾತ'ದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯತೆಯಿಂದ ಸಾರಿದವರು 'ಕಾವ್ಯಾನಂದ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರು. 'ಹೈದರಾಬಾದು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊಸಗನ್ನಡ. ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರಥಮ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ "ಜಲಪಾತ" ಎಂದು ಅದರ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಡವರು ದಲಿತರು. ಶೋಷಿತರನ್ನು ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಂಥ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಆವೇಶಪೂರಿತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬರೆದವರು ಕಾವ್ಯಾನಂದರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಇಂದಿನ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಂಡಾಯ ಕವಿ ಅವರು. ದ್ವಿತೀಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಬಡವರ ಭೀತಿ. ದುಃಖಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ[illegible] ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಥಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಮನುಷ್ಯ[illegible] ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಅವರ ಕವನಗಳು ಜಲಪಾತದ [illegible] ಅಬ್ಬರಿಸಿವೆ. ನದಿಯಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಹಲವಾ[illegible] ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಾನಂದ[illegible] ಆವೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಭಾವಗಳ ಓಘಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ[illegible] ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹರಿದು ನವ್ಯರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನವ್ಯವಾಗಿ ಆಗಲೇ ಮೆರೆದಿತ್ತು. 'ಕರುಣಾ ಶ್ರಾವ[illegible]' 'ಮಾನಸ ಸರೋವರ'. 'ಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಲೆ' ಮುಂತಾ[illegible] ಕವನಸಂಗ್ರಹಗಳ ಮೂಲಕ ನಂತರವೂ ಕಾವ್ಯಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಾನಂದರು ಮಕ್ಕಳ ಕವಿತೆ. ವಚನ ಪ್ರಕಾರ. ನಾಡಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕೃತಿಗೀ[illegible] ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳ ವ್ಯಾವಹಾರಿ[illegible] ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತ. ಸ್ಪಷ್ಟ ಶಬ್ದಗಳ[illegible] ಮೂರ್ತೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಚಿನ್ಮಯ' 'ಅಚೆ-ಈಚೆ' ಮುಂತಾದ ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ರಮ್ಯ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕವನಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಜಾನಪದ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಧುರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಪ್ರಕೃತಿ-ಪ್ರಣಯ ಗೀತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿಯವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕವಿ.

ಪ್ರಣಯದ ಹಲವು ಮುಖ

'ಪ್ರೇಮ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರಷ್ಟು ಪವಿತ್ರ, ಪವಿತ್ರದಷ್ಟು ಪವಿತ್ರ, ಅದುವೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ. ಉಸಿರು' ಎನ್ನುವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಹಿರೇಮಠರು 'ಚೈತ್ಯಾಕ್ಷಿ', 'ನೀ ರುದ್ರನಾಗು'. 'ಗಾಳಿ-ಗಂಧ' ಮುಂತಾದ ತಮ್ಮ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನಲ್ಲದೇ ಹಿಂದೀ. ಉರ್ದೂ. ರಶ್ಯನ್ ಕವಿತೆಗಳ ಅನುವಾದಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಣಯದ ಹಲವು ಮಧುರ ಮುಖಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕ. ರಂಜಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವರ ಬಹಳಷ್ಟು ಕವನಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಚೀನೀಯರ ಆಕ್ರಮಣದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರೆದ ಹತ್ತು ವೀರಗೀತೆಗಳನ್ನೇ 'ನೀ ರುದ್ರನಾಗು'ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

[illegible] ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ [illegible] ಬಂಡಾಯ. ದಲಿತ- [illegible] ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ [illegible] ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ [illegible] ಕೊಡುಗೆ [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ಮುಕ್ತಕಗಳು ಉರ್ದೂ ಹಿಂದಿ [illegible] ದ್ವಿಪದಿ ಶೇರ್‌ಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ [illegible]. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಚುರುಕು [illegible] ಬದುಕಿನ ಗಂಭೀರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು [illegible] ಅವರ ಅನೇಕ ಮುಕ್ತಕಗಳು [illegible] ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಲೆಯಿಂದ [illegible] ದಿವ್ಯದ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ [illegible].

[illegible] ನೆಲದಲಿ
[illegible] ಅಲೆಯಲಿ
[illegible]
[illegible] ಇಣ್ಣಾರ ನೆರೆಯಲಿ!

[illegible] ಇಣುಕುವ ಮಾಧುರ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ [illegible] ಹವಣಿಸುವ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು [illegible].

[illegible] ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಣಯ. ಪ್ರಕೃತಿ [illegible] ಪ್ರೇಮಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಅವರ [illegible] ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳಲ್ಲೂ [illegible].

[illegible] ಕ್ಷಣ
[illegible] ಋಣ
[illegible]
[illegible] ಜೀವನ
[illegible]

[illegible] ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ 'ಇರಾ' ಅವರು 'ವಸುಂಧರಾ [illegible]'ಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. [illegible] ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಹಳಷ್ಟು ಕವನಗಳನ್ನು [illegible]ದಾಗಿದೆ. 'ಕ್ಷಿತಿಜ ಕೋದಂಡ' 'ಬೆಳಕು [illegible] ಬಲ್ಬು' ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. [illegible] ಭಾರತ'ದಲ್ಲಿ ಚೀನೀ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರನ್ನು [illegible] ಭಾರತ ದೇಶಾಭಿಮಾನವನ್ನು [illegible]ಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ವಿವಿಧ ಧಾಟಿಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಸುಂದರ ಪ್ರಸಾರ- ಗೀತಗಳಿವೆ.

[illegible]
[illegible]
[illegible] !

ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ [illegible] ಕವನದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೇ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ, ಹೆಸ್ಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತ, ವಿಚಿತ್ರ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಸನೂರ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ತಮ್ಮ 'ನಂದಿಕೋಲು' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹದ ಸುಮಾರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕವನದಲ್ಲೂ ಅವರು ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಕವಿಯ ಒಂದೇ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ ಈವರೆಗೂ ಇಂಥ ಮುಕ್ತ ಭಾವ-ಭಾಷೆ-ಶೈಲಿಯ ಕವನಗಳು ಹೀಗೆ ಸಂಕಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ. 'ಈ ನಂದಿಕೋಲು

ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ (ಕಾವ್ಯಾನಂದ)

ಹೊಸದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸದಿಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಹುಚ್ಚು ವಿದ್ರೋಹದಿಂದಾಗಲೀ ಹೊರಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು' ಕುಸನೂರರು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳೇ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಸಹಜವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. 'ಸಮತೂಕ ಭಾವ. ಸಮತೂಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಮತೂಕ ಶೈಲಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ನಿರರ್ಥಕ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಕುಸನೂರ್ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

'ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆಯ ತೋಳಿನಲಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿತು'
'ಈ ಯುಗದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಳ್ಳಿನ ಮಾತು
ಪ್ರೀತಿ ಎಂಬುವ ಶಬ್ದ.....'
'ಶ್ವಾಸ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಬೇಕೇನು?'

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
-[illegible]

ಕುಸನೂರ ಅವರ ಯಾವ ಕವನವನ್ನು ಇಂಥ ಸಾಲುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯು[illegible] ವ್ಯಾಕರಣ. ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಚಿತ್ರಕಲೆ. [illegible] ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮೌಲ್ಯ[illegible] ಪ್ರತಿಮೆ-ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಜೀವಂತ ನವ್ಯ ಚಿತ್ರಗ[illegible] ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಹೊ[illegible] ಪ್ರಥಮ ಕವಿ ಅವರು.

ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರತಿಭಟನೆ :

1972ರಲ್ಲಿ 'ಚೆನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಬೆಳ[illegible] ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ [illegible] ಸತ್ವಯುತವಾದ 160 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು [illegible] ಸಂಪಾದಿಸಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಕವಿಗಳಿಗೆ [illegible] ಸಂಪಾದಕರು ವಿಮರ್ಶಕರು ತೋರುತ್ತಿ[illegible] ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿ[illegible] ಶಾಂತರಸ ರಾಯಚೂರು ಅವರು.

ನಾನು ನನ್ನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಡೆಯಬೇಕೆ[illegible]
ಸುಮ್ಮನೆ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿರುವೆ
ನಾನೇ ನಾನಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದಿರುವೆ

ಎನ್ನುವ ಶಾಂತರಸರು ಸ್ವಸ್ಥ ಮ[illegible] ಚಿತ್ತದ ಪ್ರಚಾರಪ್ರಿಯರಲ್ಲದ ಕವಿ ಎನ್ನು[illegible] 'ಮಾನಸಗಳ್ಳಿ' ಮತ್ತು 'ಬಯಲು ಸೀಮೆ[illegible]' ಎಂಬ ಸಂಕಲನಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗು[illegible] ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ[illegible] ಪ್ರಕಾಶನ. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಚಿಲುಮೆಯ[illegible] ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಾಂತರಸರು ತಮ್ಮ [illegible] ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು [illegible] ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ. ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು[illegible] ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದರೂ [illegible] ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳ [illegible] ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಡಿಸಿ[illegible] ಕಥೆಗಳ ಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಆಡುಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮೊದಲ [illegible] 'ಹಂಪೆ ತೇರ್ ಬಿತ್ತು' ಅವರ ಉತ್ತಮ [illegible]

ಮೂಕನಾಗದೆ ಅನ್ನ ಗತಿಯಿಲ್ಲ [illegible]
ನಿನ್ನ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಯ ಬಲ್ಲವನು
ನೀನಲ್ಲದನ್ಯರಿಲ್ಲ

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಮುದೇ[illegible] ಗಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬರೆದ[illegible] ಸತ್ವವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂ[illegible] ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ತ[illegible] ಬಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಲವನು ನೆರೆ ಒ[illegible]
ಹಗಲ ಬೆಳಕನು [illegible]